

UCHWAŁA Nr..... /15

SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

z dnia.....2015 r.

w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Na podstawie art. 18 pkt 1 i art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1392) oraz art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.), Sejmik Województwa Małopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, wprowadza się w granicach administracyjnych Gminy Miejskiej Kraków ograniczenia określone niniejszą uchwałą.

§ 2

Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia to instalacje, w których następuje spalanie paliw wyposażone w co najmniej jedno źródło ciepła jeżeli:

- a) dostarczają ciepło do wodnego systemu centralnego ogrzewania w celu uzyskania i utrzymania na wybranym poziomie temperatury wewnętrznej w co najmniej jednym zamkniętym pomieszczeniu lub w celu uzyskania ciepłej wody użytkowej; albo
- b) wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy a wydzielanie ciepła następuje w celu osiągnięcia i utrzymania pewnego poziomu komfortu termicznego człowieka w zamkniętym pomieszczeniu, w którym umieszczone jest źródło ciepła, ewentualnie w połączeniu z mocą cieplną przekazywaną do innych pomieszczeń;

Przez instalacje, dla których wprowadza się ograniczenia należy rozumieć w szczególności kocioł, kominek i piec.

§ 3

Podmiotami dla których wprowadza się ograniczenia są podmioty eksploatujące instalację wskazaną w § 2 uprawnione na podstawie określonego tytułu prawnego do władania nią w celu jej eksploatacji.

§ 4

W instalacjach wskazanych w § 2 dopuszcza się wyłącznie stosowanie następujących rodzajów paliw:

- 1) paliwa gazowego w rozumieniu art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.);

- 2) lekkiego oleju opałowego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1728 z późn. zm.).

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Małopolskiego.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2019 r.

**Uzasadnienie do uchwały nr/15
Sejmiku Województwa Małopolskiego
z dnia 2015 r.**

**w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń
w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw**

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (CAFE) zobowiązuje państwa członkowskie, aby wartości dopuszczalne pyłu PM10 były osiągnięte w 2005 r., pyłu PM2,5 w 2015 r., a bardziej restrykcyjne normy w 2020 r. Wartość docelowa pyłu PM2,5 powinna być osiągnięta w 2010 r. Ponadto zgodnie z Dyrektywą 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu wartość docelowa benzo(a)pirenu powinna być osiągnięta w 2013 r. Określone tymi dyrektywami wartości oraz terminy ich osiągnięcia, transponuje do polskiego porządku prawnego rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2012 r. poz. 1031).

Dyrektywa CAFE zobowiązuje państwa członkowskie, aby w przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych, których termin wejścia w życie minął, plany ochrony powietrza określały odpowiednie działania tak, aby okres, w którym nie są one dotrzymane był jak najkrótszy. Ponieważ prowadzone działania naprawcze przewidziane w Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego z 2009 r. nie przyniosły oczekiwanych rezultatów, w aktualizacji Programu przyjętej przez Sejmik Województwa Małopolskiego 30 września 2013 r. wskazano, że w przypadku Krakowa konieczne jest wprowadzenie ograniczeń w zakresie stosowania paliw stałych.

W celu realizacji zapisów Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego i kierując się zasadą praworządności, Sejmik Województwa Małopolskiego postanawia wprowadzić ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Możliwość taką przewiduje art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.).

Konstytucyjnym obowiązkiem władz publicznych jest zwalczanie chorób epidemicznych i zapobieganie negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska (art. 68 ust. 4 Konstytucji) oraz ochrona środowiska (art. 74 ust. 2 Konstytucji). Natomiast oceny jakości powietrza wykonywane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie wskazują na bardzo zły stan jakości powietrza w Krakowie ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 i dwutlenku azotu oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W obliczu rażąco przekraczanych norm jakości powietrza w Krakowie, a w konsekwencji naruszenia prawa do życia i ochrony zdrowia, a także niewywiązania się ze zobowiązań Polski wynikających z prawa Unii Europejskiej, zastosowanie ograniczeń określonych w uchwale stanowi środek

adekwatny do celu, jakim jest zniwelowanie zanieczyszczeń do poziomów zgodnych z obowiązującym prawem.

Istnieje wiele dowodów naukowych potwierdzających, że zarówno długoterminowe, jak i krótkoterminowe narażenie na zanieczyszczenie pyłami zawieszonymi prowadzi do przedwczesnych zgonów, schorzeń układu krążenia i układu oddechowego, w tym zwiększonej liczby hospitalizacji oraz przyjęć na oddziałach ratunkowych w wyniku zawału serca oraz udaru mózgu. Benzo(a)piren jest substancją o silnych właściwościach mutagennych i kancerogennych (przyczynia się m.in. do raka płuc).

Dla pyłu zawieszonego Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje następujące wartości stężeń bezpiecznych dla zdrowia i życia:

- PM_{2,5}: średnie stężenie roczne poniżej 10 µg/m³, zaś średnie stężenie 24-godzinne poniżej 25 µg/m³.
- PM₁₀: średnie stężenie roczne poniżej 20 µg/m³, zaś średnie stężenie 24-godzinne poniżej 50 µg/m³.

Według badań WHO średnie stężenie roczne PM_{2,5} na poziomie 35 µg/m³ (w Krakowie odnotowujemy stężenia przekraczające ten poziom) jest związane z o 15% wyższym, długoterminowym ryzykiem umieralności w stosunku do wartości 10 µg/m³. Redukcja stężeń PM_{2,5} z poziomu 35 µg/m³ do 25 µg/m³ pozwoliłaby zmniejszyć ryzyko przedwczesnej umieralności o 6% [WHO]. Redukcja taka poprawi również kondycję zdrowotną mieszkańców Krakowa (mniejsza zapadalność na różne schorzenia).

Skutki długotrwałego narażenia na pyły zawieszone obejmują:

- przedwczesne zgony, w szczególności związane z chorobami układu krążenia,
- powikłania sercowo-naczyniowe, w tym zawał serca i udar mózgu,
- gorszy rozwój płuc oraz rozwój przewlekłych chorób układu oddechowego jak np. astma u dzieci,
- nowotwory,
- negatywny wpływ okołoporodowy, np. w postaci zwiększonej umieralności noworodków i niskiej masy urodzeniowej.

Efekty zdrowotne związane z krótkoterminowym narażeniem to:

- przedwczesne zgony, zwłaszcza związane z chorobami układu oddechowego i sercowo-naczyniowego,
- zwiększona ilość przyjęć szpitalnych i wizyt w Szpitalnych Oddziałach Ratunkowych (SOR), związanych z ostrymi schorzeniami układu sercowo-naczyniowego takimi jak zawały serca i udary mózgu,
- zwiększona liczba hospitalizacji i wizyt w SOR, w związku z powikłaniami oddechowymi takimi jak napady astmy, zwiększenie częstości takich objawów jak kaszel, świsty oskrzelowe i uczucie duszności,
- negatywny wpływ na parametry funkcji płuc, zwłaszcza u dzieci i osób z chorobami układu oddechowego takimi jak astma.

Osobami najbardziej narażonymi na zwiększone ryzyko zdrowotne związane z ekspozycją na cząstki drobne i cząstki o większej średnicy są osoby chorujące na schorzenia układu sercowo-naczyniowego i oddechowego (w tym astmę), osoby w podeszłym wieku, dzieci oraz osoby uboższe. Wyniki badań wskazują, że kobiety w ciąży, noworodki oraz pacjenci z pewnymi obciążeniami zdrowotnymi jak cukrzyca, mogą również podlegać złemu wpływowi zdrowotnemu PM_{2,5}.

W przypadku benzo(a)pirenu za wartość bezpieczną dla zdrowia i życia uznaje się średnie roczne stężenie na poziomie 1 ng/m³ (wartość docelowa wskazana w prawie UE). W Krakowie wartość ta przekroczona jest około dziesięciokrotnie, co przekłada się na ekspozycję porównywalną z czynnym paleniem tytoniu.

Dla Krakowa oszacowano, iż z powodu zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym umiera rocznie kilkaset osób. Średnia ilość możliwych do uniknięcia zgonów na rok została oszacowana dla roku 2001 w zależności od poziomu redukcji zanieczyszczeń (średniorocznego stężenia PM_{2,5}). Redukcja do poziomu 25 µg/m³ zmniejszyłaby liczbę zgonów średnio o 232, do poziomu 20 µg/m³ o 362, do poziomu 15 µg/m³ o 492, a do poziomu 10 µg/m³ (zalecenia WHO) o 612. Dodatkowo oszacowano, iż statystyczny krakowianin żyłby średnio o rok dłużej, gdyby udało się zredukować średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} do 15 µg/m³. Podane oszacowania dla Krakowa znajdują potwierdzenie na przykładzie Dublina, gdzie po wprowadzeniu zakazu palenia węglem w roku 1990 i związaną z tym krokiem szybką i znaczącą poprawą jakości powietrza, liczba zgonów zmniejszyła się rocznie o ok. 360, co stanowiło ok. 8% wszystkich zgonów. Z tej liczby jedynie ok. 1/3 to zgony związane z chorobami układu oddechowego, zaś większość (ok. 2/3) z chorobami układu krążenia.

Epidemiolodzy dysponują coraz większą liczbą dowodów na związek zanieczyszczeń powietrza z niską wagą urodzeniową, liczbą poronień, wcześniactwem czy częstością występowania wad wrodzonych u noworodków. Szczególnie istotne są dla Krakowa badania prowadzone przez grupę prof. dr hab. Wiesława Jędrychowskiego (Collegium Medicum UJ). W trwającym dwanaście lat projekcie badano grupę kilkuset kobiet z Krakowa i ich dzieci, poczynając od drugiego lub trzeciego trymestru ciąży. Wyniki krakowskich badań pokazują wyraźnie, że im większa ekspozycja matki na pył zawieszony i WWA w czasie ciąży, tym mniejsza waga urodzeniowa, wzrost i obwód główki noworodka. Przekłada się to na słabszy rozwój intelektualny (strata średnio 3,8 pkt w skali IQ) oraz słabszą odporność w wieku późniejszym (m. in. zwiększone ryzyko występowania astmy i infekcji dróg oddechowych).

Zanieczyszczenie powietrza generuje ponadto wysokie koszty ekonomiczne (tzw. koszty zewnętrzne). Koszty te obejmują w szczególności: wydatki na opiekę zdrowotną, ponoszone bezpośrednio przez ludzi chorujących z powodu zanieczyszczenia powietrza, jak i wydatki w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej, koszty wynikające z mniejszej produktywności, w tym absencji w pracy, koszty związane z przedwczesną umieralnością, czy straty materialne wynikające z przyspieszonej degradacji zabytków. Zła jakość powietrza w Krakowie ma również

negatywne oddziaływanie na postrzeganie Krakowa wśród turystów oraz inwestorów. Skutkiem ekonomicznym może być zmniejszony ruch turystyczny, zwłaszcza w sezonie grzewczym, kiedy stężenia pyłu zawieszonego utrzymują się na bardzo wysokim poziomie, ale również na mniejszą atrakcyjność Krakowa wśród potencjalnych inwestorów. W Unii Europejskiej prowadzono szereg badań szacujących koszty zewnętrzne zanieczyszczenia powietrza (pyłu zawieszonego, tlenków azotu, itd.). Szacunkowe koszty ekonomiczne złej jakości powietrza związane z całkowitą emisją pyłu PM_{2,5} wyznaczone dla Krakowa według metodyki stosowanej w Unii Europejskiej w Programie Czystego Powietrza dla Europy (CAFE-CBA) wynoszą 740 mln zł rocznie (jest to dolne oszacowanie nie obejmujące m.in. skutków zanieczyszczenia wielopierścieniowymi węglowodarami aromatycznymi). Koszty zewnętrzne zanieczyszczenia powietrza są więc znacząco wyższe niż nakłady na działania inwestycyjne w zakresie wymiany źródeł ogrzewania, rozwoju sieci ciepłowniczej i termomodernizacji budynków, które zostały oszacowane w Programie ochrony powietrza na 435 mln zł.

Zgodnie z art. 96 ust. 6 pkt 1) ustawy Prawo ochrony środowiska uchwała powinna określać granice obszaru, na którym wprowadza się ograniczenia lub zakazy. Niniejsza uchwała dotyczy obszaru w granicach administracyjnych Gminy Miejskiej Kraków. Jest to uzasadnione w szczególności tym, że pomiary jakości powietrza prowadzone na przestrzeni ostatnich lat przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wskazują na występowanie w Krakowie bardzo wysokich poziomów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu. Regularnie przekraczane są poziomy dopuszczalny i docelowy pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w powietrzu. Średnioroczne stężenie pyłu PM₁₀ w 2006 roku na stacji pomiarowej al. Krasińskiego wyniosło 96 µg/m³, co stanowiło 240% wartości dopuszczalnej. W latach 2011-2014 nadal wystąpiło znaczne przekroczenie wartości dopuszczalnej. Także liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia średniodobowego pyłu PM₁₀ przekroczona została w 2008 roku ponad 7-krotnie (stacja pomiarowa przy al. Krasińskiego) oraz kilkakrotnie w latach 2011-2014. Najwyższa średnioroczna wartość stężenia pyłu PM_{2,5} wystąpiła w 2010 roku (stacja pomiarowa al. Krasińskiego) i wyniosła 61 µg/m³, czyli ponad 2-krotne przekroczyła wartość dopuszczalną. Najwyższa wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu wystąpiła w 2007 roku na stacji pomiarowej przy ul. Prądnickiej – 27 ng/m³, co stanowi 27-krotne przekroczenie wartości docelowej (1 ng/m³). W 2012 r. stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu na stacji przy ul. Bujaka wyniosło 7,7 ng/m³. Przekroczenie poziomu dopuszczalnego i docelowego w ostatnich latach występuje regularnie we wszystkich punktach pomiarowych Krakowa. Według danych Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) za 2011 r. Kraków jest trzecim najbardziej zanieczyszczonym miastem UE pod względem ilości dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu średniodobowego (150 dni). Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) za 2010 r. Kraków jest trzecim najbardziej zanieczyszczonym miastem UE pod względem stężenia średniorocznego pyłu PM₁₀

(64 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), natomiast według danych za 2008 r. jest 8 najbardziej zanieczyszczonym miastem na świecie pod względem średniorocznego stężenia pyłu $\text{PM}_{2,5}$ (35,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza w Krakowie jest szczególnie istotne ze względu na dużą koncentrację mieszkańców w mieście i konieczność zmniejszenia ich narażenia. Kraków liczy 759 780 mieszkańców (GUS, 2012 r.), tj. 22,7 % mieszkańców województwa. Projekt studium zagospodarowania przestrzennego Krakowa do 2030 roku szacuje faktyczną liczbę użytkowników miasta obejmującą osoby zamieszkałe (w tym również niezameldowane), jak również docierające do miasta z powodu pracy czy nauki, na ok. 1 mln. Kraków również jako jedno z niewielu miast w Małopolsce posiada potencjał techniczny zastosowania niskoemisyjnych źródeł ogrzewania ze względu na możliwość podłączenia do scentralizowanej sieci ciepłowniczej lub gazowej. 70% budynków w Krakowie podłączonych jest do sieci ciepłowniczej, całkowita jej długość wynosi 952,9 km, natomiast sieci gazowej 1 588,3 km (GUS, 2010 r.).

Wprowadzenie ograniczeń w stosowaniu paliw stałych zastosowane zostało w innych dużych aglomeracjach miejskich w Europie i na świecie, które zmagają się z podobnym problemem. Stało się tak w Londynie (w 1956 r.) oraz w Dublinie (w 1990 r.). W 2013 r. ograniczenia stosowania paliw stałych objęły kolejne 7 miast w Irlandii. W Christchurch (Nowa Zelandia) od 2008 r. obowiązuje zakaz używania kotłów starszych niż 15 lat, a w Sacramento (USA) w 2007 r. wprowadzono zakaz stosowania drewna w zależności od prognozy stężenia pyłu $\text{PM}_{2,5}$ (przy stężeniach powyżej 35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ można używać tylko autoryzowane kotły a przy stężeniach powyżej 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ obowiązuje całkowity zakaz). W 2012 r. w 47 dużych miastach w Chinach wprowadzono zakaz stosowania węgla, który w dalszej kolejności ma objąć 113 największych miast. Doświadczenia tych miast wskazują, iż może to być skuteczne narzędzie poprawy jakości powietrza w aglomeracji miejskiej.

Zakres regulacji niniejszej uchwały obejmuje wprowadzenie ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw w celu ogrzewania pomieszczeń i przygotowywania ciepłej wody użytkowej poprzez określenie rodzajów paliw dopuszczonych do stosowania w tych instalacjach. Zgodnie z analizami przeprowadzonymi w ramach przygotowania Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, przekroczenia 24-godzinne poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM_{10} występują głównie w okresie grzewczym, tj. od października do marca. Związane jest to z faktem, iż główną przyczyną złej jakości powietrza jest emisja zanieczyszczeń z indywidualnych kotłów opalanych paliwami stałymi. Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego wskazuje, że średni udział lokalnych powierzchniowych źródeł emisji w stężeniach średniorocznych pyłu zawieszonego PM_{10} dla Krakowa wynosi 42%. W przypadku stężeń pyłu $\text{PM}_{2,5}$ jest to udział w wysokości 37%, a dla benzo(a)pirenu aż 68%. Realizacja niniejszej uchwały umożliwi więc wyeliminowanie głównej przyczyny wysokich poziomów pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu w powietrzu.

Zgodnie z inwentaryzacją źródeł emisji przygotowaną w latach 2013-2015 na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa, w granicach miasta funkcjonuje 23 854 źródeł na paliwa stałe, w tym co najmniej 4 044 kominków (nie ustalano liczby kominków w I etapie inwentaryzacji obejmującym część obszaru dzielnic: Stare Miasto, Grzegórzki i Dębniki).

Uchwała określa rodzaje paliw dopuszczonych do stosowania, co oznacza zakaz stosowania rodzajów paliw, które nie zostały wymienione w uchwale. Wskazane w uchwale paliwa gazowe i płynne charakteryzują się niską emisją zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Według raportu Europejskiej Agencji Środowiska „EMEP/EEA emission inventory guidebook 2013” wskaźniki średniej emisji dla spalania paliw gazowych w kotłach małej mocy wynoszą 0,2 g/GJ dla pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz 0,56 µg/GJ dla benzo(a)pirenu, natomiast dla paliw ciekłych 1,5 g/GJ w zakresie emisji pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz 80 µg/GJ dla emisji benzo(a)pirenu. Spalanie paliw gazowych i ciekłych w kotłach powoduje więc kilkaset razy mniejszą emisję tych zanieczyszczeń niż spalanie paliw stałych w kotłach (średnio 480 g/GJ emisji pyłu PM₁₀, 470 mg/GJ PM_{2,5} oraz 121 mg/GJ benzo(a)pirenu w przypadku spalania biomasy oraz 225 g/GJ emisji pyłu PM₁₀, 201 g/GJ pyłu PM_{2,5} oraz 270 mg/GJ benzo(a)pirenu w przypadku spalania innych paliw stałych). Spośród paliw ciekłych wskazanych w uchwale wyłączone z dopuszczenia do stosowania zostały ciężkie oleje opałowe ze względu na niekorzystny wpływ ich spalania na emisję zanieczyszczeń do powietrza. Zgodnie z opracowaniem Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami „Wskaźniki emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw, kotły o nominalnej mocy cieplnej do 5 MW” [KOBiZE, 2013 r.] emisja pyłu zawieszonego ze spalania ciężkiego oleju opałowego (2 222 g/Mg) jest znacznie wyższa niż ze spalania oleju lekkiego (407 g/Mg). Przytoczone wskaźniki emisji dla poszczególnych paliw są wartościami średnimi i w zależności od stosowanego urządzenia grzewczego i warunków spalania mogą osiągać wartości niższe lub wyższe.

Zgodnie z art. 96 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska, z zakresu regulacji niniejszej uchwały wyłączone są instalacje, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia.

Realizacja niniejszej uchwały wymaga wsparcia ze strony miasta Krakowa, które posiada kompetencje m.in. w zakresie zaopatrzenia mieszkańców w ciepło, kształtowania polityki przestrzennej, wydawania pozwoleń na budowę, udzielania dotacji mieszkańcom do wymiany kotłów opalanych paliwami stałymi i udzielania pomocy społecznej.

Działając w oparciu o ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne i uchwałę Nr CXIX/1870/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 22 października 2014 r. w sprawie przyjęcia Założeń do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, miasto Kraków monitoruje działania dystrybucyjnych przedsiębiorstw energetycznych na swoim obszarze: Miejskiego

Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A., Tauron Dystrybucja S.A., Karpackiej Spółki Gazownictwa w Tarnowie Sp. z o.o. Zakład Gazowniczy Kraków. Analiza planów rozwoju przedmiotowych przedsiębiorstw i ich działań dowodzi, że na obszarze Gminy Miejskiej Kraków istnieje możliwość dostaw energii w każdym miejscu z co najmniej dwóch źródeł systemowych (energia elektryczna, gaz ziemny), a na 70% obszaru z trzech źródeł systemowych (dodatkowo energia ciepła). Ponadto, wieloletni plan rozwoju Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. na lata 2014-2018 przewiduje rozwój miejskiej sieci ciepłowniczej.

W zakresie zaopatrzenia energetycznego nie można wykluczyć występowania nielicznych obszarów zabudowy z jednym systemowym źródłem energii (energia elektryczna). Powyższe sytuacje mogą mieć miejsce zwłaszcza w przypadku starych budynków o niskim standardzie, położonych w obszarach peryferyjnych miasta, gdzie budowa przyłączy gazu lub miejskiej sieci ciepłowniczej nie ma ekonomicznego uzasadnienia. W tych przypadkach użytkownicy mogą stosować źródła energii odnawialnej różnych typów, w tym pompy ciepła, olej opałowy, gaz propan-butan, a także kotły lub ogrzewacze pomieszczeń na biomasę, które będą spełniać określone wymagania w zakresie efektywności energetycznej i emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw jest aktem prawa miejscowego i stanowi źródło prawa powszechnie obowiązującego na ww. obszarze, co umożliwi uwzględnienie zapisów uchwały w toku rozstrzyganych spraw. W prowadzonych postępowaniach administracyjnych, między innymi w oparciu o ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 199 z późn. zm.) i ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.), możliwe będzie wiążące ustalenie warunków dla poszczególnych inwestycji w zakresie dopuszczalnych rodzajów paliw ze względu na wymogi ochrony powietrza, a obowiązek ten będzie egzekwowany przy podejmowaniu działań inwestycyjnych.

Uchwałą nr XXI/275/11 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2011 r. (z późn. zm.) przyjęty został Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Krakowa, który określa zasady udzielania dotacji z budżetu gminy na zadania z zakresu ochrony środowiska, obejmujące:

- trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej, ogrzewanie gazowe, ogrzewanie elektryczne, ogrzewanie olejowe, odnawialne źródło energii,
- instalację odnawialnego źródła energii,
- podłączenie ciepłej wody użytkowej związane z likwidacją palenisk węglowych.

Natomiast Uchwałą CXX/1918/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 listopada 2014 r. (z późn. zm.) przyjęty został lokalny program pomocy społecznej w postaci „Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu

związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych”. Program skierowany jest do osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze pomieszczeń mieszkalnych w związku z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na inny system, przeprowadzoną w ramach programu ograniczenia niskiej emisji dla Miasta Krakowa (PONE), lub przeprowadzonych poza tym programem.

Zadania kontrolne w zakresie przestrzegania przepisów wprowadzonych niniejszą uchwałą będą prowadzić w szczególności:

- Straż Miejska Miasta Krakowa, na podstawie art. 10 ust.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1383 z późn. zm.),
- Policja, w oparciu o art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 355 z późn. zm.),
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Krakowie, na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.),
- Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w oparciu o art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 686 z późn. zm.).

Sankcje stosowane w przypadku naruszenia postanowień uchwały określone zostały w art. 334 Prawa ochrony środowiska, który stanowi, że: „Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.” Zgodnie z art. 24 Kodeksu wykroczeń grzywna wynosi od 20 zł do 5 000 zł, przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy 1 000 zł (art. 96 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia). Organami uprawnionymi do nakładania mandatów na podstawie art. 334 Prawa ochrony środowiska na gruncie aktualnego stanu prawnego jest Policja i Inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego jako główne działanie naprawcze dla miasta Krakowa zakłada konieczność wprowadzenia ograniczeń w stosowaniu paliw stałych, którego efektem będzie redukcja emisji powierzchniowej pyłu PM₁₀ o około 934 Mg/rok i pyłu PM_{2,5} o około 920 Mg/rok. W Programie ochrony powietrza koszty działań inwestycyjnych w zakresie wymiany źródeł ogrzewania, rozwoju sieci ciepłowniczej i termomodernizacji budynków w Krakowie zostały oszacowane na 435 mln zł. Ze względu na wysokie koszty koniecznych do podjęcia działań, istotne jest ich rozłożenie w czasie. Jednocześnie Dyrektywa CAFE wymaga, aby w przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń władze publiczne podjęły odpowiednie działania tak aby okres, w którym nie są one dotrzymane, był jak

najkrótszy. Dlatego termin wejścia w życie przedmiotowej uchwały ustalono na 1 stycznia 2019 r. Odpowiednio krótki horyzont czasowy wprowadzenia uchwały w życie umożliwi zatrzymanie procesu instalowania nowych źródeł ciepła na paliwa stałe w istniejącym zasobie budowlanym oraz wpłynie na decyzje właścicieli nowo budowanych budynków o zastosowanym źródle ogrzewania.

Reasumując, Sejmik Województwa Małopolskiego w celu ochrony zdrowia mieszkańców oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania zanieczyszczeń na środowisko, wprowadza dla obszaru miasta Krakowa ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Niniejsza uchwała stanowi realizację zapisów Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego jako jedno z działań koniecznych do osiągnięcia w Krakowie jakości powietrza spełniającej dopuszczalne normy.